

Віктор ТКАЧЕНКО

ЖУКЛЯ В ОБ'ЄКТИВІ АРХІВІВ

Устименко Василь. Жукля: з історії села на Чернігівщині / В. Устименко. – К.: Етнос, 2009. – 608 с.: іл.

Нещодавно побачила світ книга Василя Устименка з історії села Жукля, що на Чернігівщині. “Жукля” – це своєрідний літопис села з датами, подіями, долями, іменами. Село з унікальною долею, тому й книга, певною мірою, унікальна. У ній подано історію населеного пункту з найдавніших часів до сьогодення, на доказових матеріалах відтво-

рена версія його назви. До книги ввійшли цікаві матеріали про перших господарів села гетьмана Данила Апостола, його нащадків сина Петра Даниловича, зятя Михайла Дуніна-Борковського, правнучку – Марію Данилівну, яка принесла із собою у спадок Жуклю, увійшовши заміжжям до знаного роду Селецьких. А ті, в свою чергу, поєдналися родинними зв'язками із засновниками Катеринослава – Синельниковими, далі – з найдавнішим родом вихідців зі Швеції Комстадіусами.

Зазначені сторінки історії автор знаходить у державних і приватних архівах та бібліотеках: Державній історичній бібліотеці України, Національній бібліотеці ім. В. Вернадського, бібліотеці-музеї ім. Д. І. Яворницького у м. Дніпропетровську, власній книгозбірній та інших.

Історична література безцінна. Кожна книга минулих часів – то бестселер. Та вони тим і відрізняються від інших, що розкривають здебільшого обличчя історичних особистостей, а прості люди на їх сторінках виконують лише роль кульок у міцній обоймі сталевого підшипника.

Основну частину матеріалу для книги “Жукля” її автор понад двадцять років відшукував в архівних установах Чернігова і Києва, Дніпропетровська і Херсона, Одеси і Ялти, інших міст і країн, таких, як Росія, Франція, Швеція, Польща, де знаходив зерна істини, здобував для написання книги архівні знахідки. Наприклад, з допомогою співробітників посольства України у Франції відшукав сліди “Паризького архіву” села Жукля, вивезеного з емігрантами після революції через Севастополь до Греції, а звідти до Парижа, де зберігалися у нащадків останнього господаря села, начальника охорони Свити імператора Миколи II генерала Миколи Комстадіуса. Документи та особливо фотонегативи згаданого архіву авторові вдалося почитати і отримати

© Віктор Ткаченко, 2009

у копіях через Алупкінський (м. Ялта) державний палацо-парковий музей-заповідник.

Пошук емігрантським “слідом” із Франції вже через Дніпропетровськ (архів-музей ім. Д. І. Яворницького) та Одесу (нащадків М. Комстадіуса) вивів на багаторічне листування генерала М. Комстадіуса і його матері Софії Миколаївни з другом сім’ї, великим істориком Д. І. Яворницьким. Частина того унікального листування вміщено в книзі.

Виключно на архівних документах написано і подано у книзі розділ “Розвій села у другій половині XIX століття”.

Окремим розділом автор пропонує свої дослідження в архівних схронах та надзвичайно вдалі знахідки на горищах, у старих скринях своїх односельчан поживклих документів щодо будівничих і творців унікального, єдиного за архітектурою в Україні Жуклянського шедевра – Свято-Покровської церкви, креслення якої зробив Великий князь Петро Миколайович Романов, дядько імператора Росії Миколи II. Архітектурні і художні оздоблення здійснював ректор Петербурзької академії архітектури і мистецтв Андрій Євгенович Белогруд, який народився у м. Житомирі. Василь Устименко дослідив і назвав у книзі імена усіх священнослужителів обох церков свого села та вказав роки їхньої служби на престолі.

Не можна без хвилювання читати розділ “Буремні роки війни”. У ньому вміщено підняті з архівних фондів матеріали Великої Вітчизняної війни від першого у селі ворожого пострілу до пострілу-салюту в небо визволителями після 753 днів окупації Жуклі. Усіх його односельчан названо поіменно. І тих, хто воював на фронтах і у партизанських загонах, і тих, хто поповнював поліцейські зграї карателів, нагороджених, і остарбайтерів, і тих, хто повернувся до своїх сімей, і загиблих. То все зробила війна.

У книзі “Жукля” здійснено справжнє антропологічне дослідження жуклянських родів Орловських, Ментіїв, Кадалиних, Устименків, Шавлаків, Моложонів, Кучм, Литвинів, Васильченків, Прохоренків, Мелів, Тарасенків, Горових. Використані при цьому документи з Державного архіву Чернігівської області, зокрема переписні книги, ревізські сказки, сповідні книги Чернігівської єпархії і т. ін. Автор зізнається, що для написання книги використав далеко не всі архівні матеріали, які довелося вивчати. З їхньою допомогою можна було б писати історію багатьох сіл Чернігівщини. Можливості Державних архівів, беззаперечно, невичерпні.

Автор книги народився і провів шкільні роки у Жуклі. Але доля розпорядилася проживати усі наступні роки за межами рідного села. Останні понад тридцять років Василь Євдокимович – у Києві. Працював на відповідальних посадах державної служби. Активний член Ради

товариства “Чернігівське земляцтво” з часу його створення у столиці. Громадський діяч, краєзнавець, добродієць, генерал-майор, має другий ранг державного службовця, державні, урядові і відомчі нагороди, автор і співавтор близько двох десятків виданих книг.

Надзвичайним своїм доробком для свого села, яким добродієць опікується багато років, вважає написання, видання і вручення безкоштовно усім своїм односельчанам книги з історії села. То книга-енциклопедія, книга-пам’ятник тисячам жуклян багатьох поколінь, досліджених автором за майже чотирьохстолітню історію Жуклі.

Віктор ТКАЧЕНКО

Жукля в об’єктиві архівів

Запропоновані матеріали є спробою передати здійснене автором дослідження великого обсягу архівних документів за 400 років: від зародження до сьогодення одного села на Чернігівщині.

Ключові слова: архівні джерела; джерела історичної літератури; Жукля; занепад.

Виктор ТКАЧЕНКО

Жукля в объективе архивов

Предлагаемые материалы – это попытка передать осуществленное автором исследование большого объема архивных документов за 400 лет: от зарождения до нашего времени одного села на Черниговщине.

Ключевые слова: архивные источники; источники исторической литературы; Жукля; упадок.

Victor TKACHENKO

Zhuklia in a focus of archives

Proposed materials are an attempt to cover a great amount of archival documents for 400 years of a one village of Chernigivschyna existence made by an author of the research.

Keywords: archival sources, sources of the historical literature, Zhuklia, decay.